

NEMZETI UJSÁG.

Péntek május 16.

Előfizetési díj félévre postán és helyben bortékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik mindon kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy iv. Lapjaink mindennemű hirdeményeket felvesznek.

Alapítá **KULTSÁR ISTVÁN** táblabíró, kladja özvegye.

Előfizetheti minden cs. kir. postabl-vatálnál s helyben a szerkesztőségnél. Zöldkert utca 488 szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott cimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek címzendők. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Mikép lehetnének országgyűléseink jelen állásukban gyümölcsözőbbek? (végzet). — **Törvényhatósági tudósítások.** Aradból (közgy. katonaság állomásozása tárgyában vitatkozás, — furesa közgyűlési jelenet, — főispáni helyettes kinevezése, — utkavicsolás). — Barsból (közgy. nagykövetségi tárgyiabani intézkedések, — közmunka összeírása, — magyar nyelvtan fókák számára nyomtatásul elfogadtatik, — szenthenedei fogadományi ünnepély körül). — Hevesből (közgy. tisztújítás körüli eljárás). — Vahól (közgy. önkényes adózás, vegyes intézv.) — **Fővárosi újdons.** — Vidéki hírek.

Külföld. Spanyol- s Franciaország. N. Britannia. Orosz- Torokország. Északamerikai egyesült státusok.

Hirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Mikép lehetnének Országgyűléseink jelen állásukban gyümölcsözőbbek? (Vége.)

II. Kellék: a vallásügyekkel tökéletes felhagyás.

A ki nemzeti létünk okait elfoglaltság nélkül kutatja, azon észrevétel nyíltan fekszik előtte, miszerint a vitézbátorság hon-tért szerzett a magyarnak, s nemesb jobblétének kipótolhatlan alapul és védpaisul pedig a keresztény hitvallás szolgált mindenkor. Borus korszakinkban öt századon keresztül főképp dicső királyaink hatályos rendeletei eszközék, hogy a meghonosított katolika vallást, melynek jótékonyága a ezülszerű nevelés, tudományok, művészetek és kereset-ípar boldog virágzására nézve elvitázhatatlan, hit-szakadás nem zavarhatta. Élénkebb mozgalmat és tetemesb változást készült azonban tenni XVI. században a szászországi hitújítás, mely hazánkba is benyomult, a kiváltság-szeretöbbséket részére hódítván. Néhány külszarmazású tudósok s albarátok az olly igen kedvelt és mahón felkarolni szokott szabadság örve alatt szakasztották meg az eddig hűn összetartó vallásos egyetértést, mi által az ősi polgárság magas jelentőségéből nem kevesett vesztett, ezen felül pedig sok idegen elem vezettetett nemzetünk szent épületébe, honfiak palástja alatt jötmének különféle követelésekre jogosítva tartván magukat; és minthogy a nép legnagyobb része ujságvadászó és bámuló, jobbadán szokások és példák által kormányoztatik: a balitélet mérges gyöke majd átalában ezivódást, meghasonlást és gyűlöletet hajtott ki, a felsőség és törvény tekintélyének kimondhatlan csökkentésére. Idővel ugyan számosság visszanyerték ismét; de mégis tagadhatlan, hogy az új tanoknak megkísértett erőszakos terjesztése és a huzamos időt át gyakorlott törökbitórlás siralmas zavart okozott nemzetiségünk ismertető jeleiben, melyek olly nagy gonddal állítottak fel, és rég mint közboldogságunk biztos tényezői tiszteltettek. Azóta minthogy az őshittvallásnak buzgó követői soha sem hiányoztak, de a reformáció is mindent megkísért, mi által még jobban megerősítessse magát, — nem csupán bírtokért kezdett a magyar magyarral harcolni, hanem vallásért is. Ebbeli bus villongások csakhamar országgyűlés tárgyai lettek, és a pártatlan történetbuvárnak mélyen el kell szomorodni azon szép időszakon, melly illetén surlódások közt mit sem téve, töltetett el. Korán kezdék érezni a nemesb kedélyűek, hogy ékint a politikai mezőn mód nélkül vesztelének: ez okra nézve a vallásügyet, a mennyire csak lehetett, onnét eltávoloztatni ügyekeztek. *) Több törvényeink is nyilván mutatják ezt. — Mig jobban fekovverhordozó vala nemzetünk, hadi viszonyokhoz szokott, és a szelidebb tudományoktól távol: nem esoda, ha majd minden vitály, vallásit sem véve ki, véresen végzödött, és a perpetua paxnak beese s fontosságával nehezen tudta megbarátkozni. Ámde fordultak az idők, és hogy a szent béke köztünk is hinthesse malasztit, főképp legközelebb kivettetett az erős horgony, melly-

be kiki vallásának gyakorlatára nézve már biztosan fogódzkodhatik, ha csakugyan vallásosságot szomjuhozik és elvéhez hű kíván maradni. Illy körülmények közt a szerény honfikebelnek bizonyára nem egy indoka lehet, miért ohajtsa a vallásügyet ezentulihongyülésünkről eltávolítani.

A kereszténység nem mai, hanem régiebb történeli esemény: tartalma nagy részint olly igazságokat foglal magában, mellyek isteniek. Viszonyai tanusítják, hogy hitzikkeit és tanait a belőle sarjadoszott felekezetek különféleképp értelmezik. Nem kevés studiumba kerül valóban mind történetét és phasisait, mind tanainak valódi fogalmát és az ezeket támogató védokokat voltaképp ismerni, valamint az ellenkező állítások és vitatkozások közt ezülszerű tájékozást is birni. Nehéz továbbá a hitszerintit, melly nélkül a vallás dermesztő önkény, a merő véleménybelitől megkülönböztetni, és azon határt kijelelni, hol és mibenszünjék meg a politikának beavatkozása. Egyik vallásnak bizonyos bel- és kül szerkezete, következöleg képviselője is van; a másoknak sem tanítás, sem kormányserkezete megállapitva nincs, és így képviselője sincs, és illy tekintetben felfogva, nem is lehet. — Nem jön e már a kereszténység illy helyzetébe hongyülésünkön vegyes vallású követek közt a legjobblekü is önmagával harezba, midön szabadelműségnek fogárdos okoskodásit és sántikáló következtetéseit hallván, de a szükséges készületet nélkülözvén — minthogy saját-kép ez olly mértékben nem is hivatása — hamarjában nem képes az ál-adatok ármányait heroice visszavereni? Vagy — nem lobbantja-e fel keblét mindenkinek tulajdon vallásának hű tisztelete, midön hitét és egyháztanítóit tekintélyét ostromolni tapasztalja? Ne tegyük, az Istenért! politikai templomunkat demoralisatio propagandájává. Ti szóljatok őszintén, kik a felindulás mámorától elragadtatva vivotok: mit születtek a gyanusitgató, öcsárló és esipős kifejezések? nyert-e valamit a benső vallásosság? nem keletkezett-e inkább önmagatok közt is elöitélet, elfoglaltság, bizalmatlanság és surlódás olly annyira, hogy más tárgyakban is alig valatok képesek egymáshoz simulni és felzudult sziveteket csilapítani.

En ezzel még korán sem akarom a két religiót a politikától elszakasztani, ments Isten! a legközelebbi események vérbetűkkel jegyzék fel, hogy ingadékonnyabb emberi társulat nem létezik, mint a melly akár talapzata lételeben, akár bővebb fejlődés, vagy átalakuláskor qualificatioi körül a vallásos erkölcsösséget; kifeledő egyedül a szilaj féktelenség, avatlanság és alaacsony pártoskodás mérge elől szeretőm olly téren látni, hol komoly mérséklet, szakértés és jogosított hatalom azokban is, mik a szent ügy kezelői által néha tán fonakul történnek, sikerrel és a nélkül, hogy a jámborok szive vérezzék, illő méltósággal eszközölene kiegyenlitést. Ohajtom, hogy ollyanok ne biráskodjanak hitvallásom felett, kik előtt, bár melly valláshoz tartozzanak is, a lelkiismeret és hit csupán csengő érez, s kik a vallás színe alatt bátrak az anarchiának ártalmas magvait hintegetni. Azt sem tudom, hogy az egyháziak miért távolitassanak el országtermeinkből. Ok itt nem annyira mint vallás szolgálk jelennek meg, hanem inkább mint nemzetünk ősi activus polgárai, kiket erre érdemek után szinte királyi kegyelem méltatott. Avagy csak a katolikus papoknak tulajdonítsuk-e vétkül, ha honuk és nemzetük keblében nyert jogaitak folyvást tisztelik, hálásan élvezik, és azokat jövőben is élvezni akarják: midön ellenben a többi k. vallásuk is igényeket követelő hangon adják elő, új állást nyerni s abban mi módon részesitetni ohajtván? Ha egy oldalról dicséretes a jobb sors felé vágyás, más oldalról szinte dicséretesnek kell lenni a szerzett vagy nyert jó sors szilárd becsületes fentartásának még azért is, mint-hogy társas életben a jogok köteleességekkel a polgári élet és áldozat terheivel járnak. Más a csupán rideg állás, más ismét a tartós és jogállás. Ez utóbbiban az okos haladásnak soha sem lehet czélja az ősi hasznos és munkás polgárokat kiküszöbölni azon okból, hogy már most így

tetszik; inkább miután országot szerezni, tehát viragoztatni, népet boldogítani, nemzetiséget alakítani és fentartani nem csekély mű: azokat, kik a társas élet illy felséges attributumain fáradoztak és fáradozni meg sem is szünnék, nemesak az igazság de méltányosság is parancsolja, hogy megbecsüljük, s hason jó akarat-tal kísérjük.

III. Kellék: a követek küldöiknek hű tolmácsai legyenek.

Tehet e mást a követ szó? Az utasításról közleiben nyomos vitatkozást közölt H. I. betű alatt a Buda-pesti Hiradó, mellynek főbb pontjait jelen lapunk is kieszemelő,*) ez okra nézve leginkább bővebb tárgyalását feleslegesnek vélvén, csupán azok ellenébe, kik az utasítást mindenképp szeretnék mellözni, jegyzem meg, hogy méltán esodálni lehet a demokraták ebbeli ohajtását, holott ép az utasításban láthatják fenállani az általok annyira magasztalt népgyűlések némi typuszát, midön hongyülésünkön a jelen nem lévő is aképp intézkedhetik, hogy legalább közvetöleg róla nélküle mi se határozassék. Igaz, hogy nálunk még a populus nem hazánk egész népe, és törvényeink hozásához csupán a korona tagjainak van szó-lások; de hisz a népképviseleti rendszer által sem történik egyéb, mint némely megválasztottak működése. S miként történik a választás?! milly tekintélyt usurpál a választott?!

IV. Kellék: a hallgató rendszer.

Ezt néhányan csak a bírtónokban szeretnék használni; pedig módjával felette szükséges a hongyülésen is mind a tanácskozókra, mind a körülálló vendégekre nézve. Kedvsnyító benyomást kell valóban okozni a józan kedélyűre, ha ott, hol válogatott törvényhozók ülnek és törvényszabályokat alkotnak, a jogszerű állást tapostatni látja, gúny, lenézés, vadrivalgás és pizszegés minő gyönyört és kinek törkevését? ehhez nem kell commentár. Bár újabbak törekvése foganatosittatnék! G. G.

Igazítás. Mult számunk főczikének a kettős csilaggal jelelt jegyzet 5ik sorában, ezen szavak után „a felső s alsó táblánál“ folytatólag még olvastassék: „mert csak az említett 4. s 5ik tezikkeknek a főtábla általi szönyegre hozása valjon mi egyéb, mint kezdeményi jog gyakorlata az érdeklelt felső táblának.“ Ugyan ezen jegyzet utolsó sorában „iránta“ helyett olv. „a kormány iránt.“

*) Itt esalakozni látszik a jeles szerző; mert az utasításokról, s általán fogva a kérdéssről: hasznosabb-e a követeket utasítás mellett küldeni hongyülésre, az az: a megyeknek utasítási jogát fentartani? vagy ellenben az új divatu alkotványok szerint a követet korlátlan s csak belátása és lelkiismeretétől függő működésre megbizni? — lapjaink érdemleg még sehol sem nyilatkoztak, s nyilatkozni csak a centralisatio czime alatt ismeretes tiszta képviseleti s parlamentararis kormányrendszer megvitatása alkalmával fognak, miután ezen tárgy felett csak az im mondott kormányrendszerre vonatkozva lehet valami alapost s kimerítőt mondani. Hogy tehát lapjaink a velünk rokon irányu B. P. Hiradó igen tisztelt hasábjában megjelent, akár H. I. akár más akár mifele betűkkel alájegyzett cikkből is a főbb pontokat kieszemelték volna, erre nekünk tagadólag kell felelnünk, még annyival inkább: mivel ha s a mikor a tisztelt lap beces hasábjából akár elveket, akár pontokat, vagy egész szerkezeteiket lapjainkban is felveendünk, mi valószínűen nem egyszer meg is fog történni, ezt a journalistikai lovagiaság, söt becsületesség szabályaival egyezöleg a beces kutfőre hivatkozással fogjuk megtenni. — Egyébiránt ha a nagyra becsült beküldő ur netalan lapjaink 54. 55. számában Perger J. igen beces dolgozó társunktól eredő cikkeket vélte a mondott H. I. alatti szerkezetből kieszemelték által gazdagítottaknak, erre nézve mi bátor egyenességgel csak annyiban nyilatkozunk, hogy mi azon cikkekben igen fontos eredetiséget találtunk, — és olly annyira büszkéek vagyunk az azokat irt igen tisztelt urat dolgozó társink sorában szemlélni, mint mindenkör büszkéek leendünk, ha az országgyűlések gyümölcsözőbbé tételéről szóló jelen cikk nagyra becsült írója, minket alapos és szépen folyó tollal irt dolgozatival ezután is szerencsesíteni fog. Szerk.

* L. Magyarföld Egyháztörténetei. Irta dr. Lányi Károly 1844.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Arad, május 7én. Minden hónap első szerdáján rendszeresítve tartani szokott kisgyűlésünket első alispánunk távollétében — elnöklő m. alispánunk a már múlt közgyűlési tudósításunkban említett s csak április 30ig elfogadott 1/2 század katonaságnak élelmezési rendelkezése végett — miután a n. m. h. tanács továbbá is megerősítette, sőt az innen érkező kihágásokért eleve a RRket a felelősre emlékezteti — körlevele által közgyűlésé átvaltoztatá — igen számosan sereglének össze Arad KK. s RR. tanúsítva a közügyek iránti részvételüket; — midőn elnöklő m. alispán ur okát adva eme közgyűlési szüleménynek a n. m. h. tanács intézvényét felolvastatni rendelé — figyelemmel kérésék a RR. eme intézvénynek minden kitételeit, nem maradt szó, mely meg nem hányatott; tekintetbe vétetett a méltányosság, arány, Arad népe, helyzete, szinte készek valának azon 1/2 századnak a tanyát, és élelmezést rögtön megtagadni, míg végre az elmesurolások s Arad békés szelleme 15=14 ellen határozattá lőn: hogy eme 1/2 század továbbá is a hadi adó rovására piaci áron láttassék el, s a hadi számtételre megbízott tagok az eddig kiszolgált mennyiséget is követeljék — ha ott elutasítottának — míg e 1/2 század e megyében tanyázzand, kiszolgált természetnyei piaci áron vétessenek számtételbe, és az adótartozásokból visszatartassék — a sérelem az országgyűlésen orvosoltassék; miről a n. m. h. tanács értesítettet rendeltetett. — Több felsőbb parancs s rendeletek tárgyalatván, midőn éppen egy hatalomkart rendelő hirdettének, egy igen érzékeny eseménynek levénk tanui — midőn egy tb. mint eladá a keseredésből megfélejtkezve a helyszentségtől, hol vala — az elragadtatás mezejére térve, több illetlen kifejezésekkel élt, melyeknek megboszulására a tiszt ügyész fel is szollították elnökileg, de a tiszt ügyész hiva az elkecsereést színelő t. bíró szavainak, még könyörgőleg lépe fel mellette a t. RRket engesztelő, hogy a kiejtett szavakat feledékenység fátyolával vonná be; mire felébred a t. bíró, és a t. RRket követni kívánva sértéseit megújítá, mire a legesend- és békeszeretőbb egyencink is megindulva, a széksértési fenytéket kérésék, sőt az ajtók bezárását is emlegeték, de az illető t. bíróska, bárha az egyik felin ki nem bocsátott, de a más felén — testi kiskalotása segédelmével — olly hamar kishant, hogy tiszt ügyészünk csak nyomait hallhatá, merre lépésünken lefutott, s így megmenekült a sértő méltó fenytéktől. Arad RRei pedig, kiket az ég megtalmozott eddig a személyesség kitörő tüzetől, örömmel felejték ezen kitérést, tanúságul tartva szemök előtt, hogy az illetén személyeskedés a tényezőnek csak járátlanágát, vagy makacs indulatát bélyegzi; mert e megyében bár mely vitakon vezetessék keresztül az ügy, ha elyben nem egyezünk is, de a tanácskozási zöld asztalról esendes házi körünkbe az izetlenség magva át nem ültetetik, s a tanácskozás végzetével felejtve az elykérdéseket, barát barátjától rokon érzettel válel; ez is nem valami köztárgyalási, csupa atyafiság érzetéből történt, azért könnyebben megis engedhető. — A múlt közgyűlési rendeletünknek, a marhahus felelmezésében, igen nagy a sikere, mert Arad soha sebb, s jobb marhahussal ellátva, mint jelenleg, nem volt; bár a zsemle iránt is ilyenmü rendelet tétetnek, mert botrányos, hogy Aradon, honnét az ország minden részeire fuvarozzák a munt-lisztet — zsemleink kenyér lisztből vannak, és savanyuk; erre kapitányi hivatalunkat emlékeztetjük, nehogy a megye limitationalis joga mellett itt is fellépni kénytsessék, mert itt csak szilárd fellépés a tényező. Midőn gyűlésünkön tanácskoznánk, érkezik postánk, és im a hir után teljesült, midőn olvassuk, hogy fel. kor. fejedelmünk, tisztelve szeretett főispánunk nmgát saját kérélmé következtében a megyei kormányzástól felmenteni méltóztatott; fájdalommal esett azon honunk drága fiától, ki a 19. század viharai közt 2. országgyűlést olly férfiasan s bölcsen vezetett, megválnunk, s tudnunk, hogy több vele, az érdem teljessel, közelebbi érintkezésben nem lehetünk, de fels. koronás fejedelmünk itt is Aradra árasztá kegyeit, midőn excel. főispánunknak terhes hivatalában könnyítést igényelve — helyettesévé megyénk drága fiát, kir. tan. Faschó Józsefet, ki 31 évek előtt élte első zsengejében tevő le e megye oltárára büséges szolgálatának esküjét, ki minden hivatalokon át dieséretesen pályázva nemcsak hivatalos kötelességeit teljesíté; de a megyét emelő minden intézeteinek szinte teremtője volt — az ő bölcs elnökléte alatt vivta ki a nádor Jozsef felső körösi csatornát, — ő emelé a szenvedő emberiségnek megyei korszakunkat láthatatlan fáradságával sat. ez legyen példája a fel.

kor. fejedelem igazságszeretetének; midőn így jutalmazza az érdemet, akkor a megyéket is halálára kötelezi.

Arad városa a határában levő országos posta utjait kavicsolás alá kótyavetyélvén, minékutána már a bevett szokás szerint más, mint választó polgár, hasonbérli sem lehet — egyik $\frac{m}{5}$ pgő másik $\frac{m}{4}$ pp., míg végtére a harmadik 3,600 pft. elvállalt, van pedig 11,800 öl töltésünk kavicsolni való — képzelni lehet, miért olly járhatlan éppen a város határában nagy részt keresztül vonuló ut; elékerült ülésünkben az is — hogy városunk nagyobb részt szinte minden törvényszakban bíróilag elmarasztaltatik, mert nem védelmezi magát, sőt megsem jelenik; bizony lélekbenjáró dolog — a hanyag tisztviselők miatt a munkás és békés polgári város tulajdonát exequálni, de im! a tanács okozta. Utófájdalmak nyomait mi érezdünk, s érzendik utódnk, mert bár mint erőtesük is a rend behozatalát a kir. városok elrendezéseig, mind „pia desideria“ maradnak kívánatink. Sokat lehetne a tárgyról írni, de előbb mind azt elhallgatni, mit közzétenni kellene, mestermű.

Barsból. Édes andalgásba merengett lelkem, midőn e hó 3kán megyénk fogadományi ünnepére sz. Benedekbe sieték. Dicső őseink lebegtek ellelkem előtt, s képzelem magamnak, milly számmal, milly gyorsan siettek ők hajdan, ezen mind fekvésének regényességére, mind — főkép megyénket érdeklő — historikus emlékeire, mind régiségére, mind oklevéldús tárára, mind ez ő s várbán még mindig honos őszinte magyar vendégszeretetre nézve nevezetes mezővárosba, a mindenhatónak az 1714 évben megszüntetett dögmirigy csapásért hálaadásukat bemutatandók; mikép versenyeztek buzgóságuk kitüntetésében, mikép ragyogott arcukon a sziveiket ihlette benső vallásosság, mikép mit sem mulasztának, élő hitük külső jelekkel kitüntetésében. S mi volt természetesebb, mint azon kellemes reményben ringattatni: hogy dicsőült őseink neveik, czimjeik, s birtokaik utódjai, szép példájuk követői is leendnek; mi volt természetesebb, mint éppen azoktól várni azt, a kik e sz. szokást, az olly fogadományi áhitatosságát megszüntetett egy szomszédmege példájára mit sem hajolva, némelly szűkkeblü indítványozóknak szavaira nem ügyelve, csak egy két év előtt is, e században ritka példával, elég szilárdak voltak tovább is megtartani: a kik mintegy ujítva őseik rendelkezését, az ugyanakkor tartatni szokott egyházi tized haszonbérleti közgyűlést is, valamint eddig, ugyezentul is ajtatossági gyűlésnek jegyzőkönyvileg nevezetni végezzék; — mi vala természetesebb, mint: hogy Barsnak, minden üdvöst, habár ő volna is, ápoló, de a legujabb jót is hévvel felkaroló KK. s RRei olly számmal jövednek össze, a millyet, mind ez ünnepély célja s jelentősége, mind tulajdon, eddig tanúsított, buzgóságuk, mind az ide nagy számmal sietett köznépek nagyszerű s tekintet érdemlő várakozása, méltán igényel; de várakozásunkban soha inkább nem esalatozánk, soha reményeink olly mély lohadását nem tapasztaltuk, mint most! annyira kevesen voltunk, t. i. hogy ez lelkes első alispánunk mindig s mindenben éber figyelmét sem kerülvén ki, ő a gyűlés előtti szokott szives üdvözlete alkalmával mint egy futólag mondá: hogy nem mondhatná ugyan, hogy számosan lennénk jelen. — Ha igénytelen szavamnak hatást ígérhetnék, mind azokat, a kik megyénk eme nagy jelentőségü ünnepétől magukat elvonák, hathatósan arra kérénm: hogy őseik üdvös institúcióját becsben tartván, dicső emlékü apáik, e pontban bizonyáraminden gáncstól ment nyomdokit követni megne szüjenek. Ha az olly ünnepélyekből kimaradást valaki talán a korszaklémével mentegétné, mi azt inkább korszaklémnek neveznök: mellynek valamint ragályos hatása tagadhatatlan, ugy idővel az állományra nézve káros volta kimaradhatatlan. Mi is a haladás zászlóhoz szegődünk, de a haladást nem az okszerűtlen újításokban, annál kevésbé pedig az olly üdvös institúciók romlásában helyezük. — Népevelés! Népevelés! te állományi életünk ütere, te szive, mindene, te tünél fel bú s, bánatteljes arcczal, sajgó lelkem előtt: te a kit sokan nem létezőnek mondanak, a kit avatlatlan kezekkel rendezni ohajtnak; te kit annyiszor emlegetve még minőségedet nem ismerik; te kit teremeinkben annyiszor visszhangoztatnak, a nélkül hogy maguknak kellékeidről józan fogalmat szerezni iparkodának: te tünél fel mondom lelkemnek, s láttalak, mikép kerestél az együgyü, de józan itéletü; — tudatlan de lélekismerete sugalátit becsben tartó; — irást nem tudó, de a sziv tiszta érzéseit becsülő pór szivé-

ben, helyet, menedéket: mikép fölted el belsejét az erények alapjával, a vallásos érzettel; mikép óvtad őt: hogy a vallási közömbösség és hidegség eme példája, sokra fogékony, de még önállási szilárdságot nélkülöző, s éppen ezért még az auctoritási példák követésére igen is hajlandó szivét tévutakra ne vezérelje. S volt, volt gondoskodásodnak némi hatása: mivel udvarias, finomabb műveltségben ugyan avatlatlan, de minden feljebbvaló iránt tisztelettel viseltető növendékid, tanusíták: hogy te vagy szivük kedveltje, s csak neked, a te sugaladotnak tulajdonítható, hogy csak mintegy susogva, s kevesektől hallatva nyilatkoztaták ki bámulásukat a felett: hogy azok, kiknek mint uraiknak engedelmeskedni és szolgálni készek, a legfőbb urnak köteles szolgálattól magukat elvonják; hogy azok, kik szavuknak, — mit mondok? — képzelődéseiknek s ábrándjaiknak — is mindenható erőf kivívni akarnának: a mindenhatót önmaguknál kevesbé tisztelik; hogy azok, a kik a nép között elharpapózó erköléstelenség felett sopánkodnak, az erkölésnek alapját — a vallásos érzést, s ennek külső jelekkel kitüntetését, — tulajdon példájukkal megrendítik. Ez vala a népnek érzése, ez figyelmet érdemlő véleménye. — Oh! ti népevelésnek hivatlan ügynökei! ne kerdejtetek olly alapu s így kisugárzó népevelési eszmétekkel, szerinetek áltudósokat ugyan — kiknek számuk a népesoporton kívül is már legio — fognánk képzelhetni, de a népet valódi, józan értelemben nem nevelhetnök. Ha olly auspiciumok alatt akartok népevelési haladást, jele, hogy a nép jellemét, szivét, vágyait, eszméit nem ismeritek, azokat nem tanultátok. — Ohajtsáitok legszebbikére, s ha ez eszmét jól felfogtatok, leghatásteljesbbjére is a nép, mellynek vezérei, példányai vagytok, legüdvösb érdekére, — az általatok olly hathatósan kürtölt népevelésre kéréünk titeket, ne kapattassátok el magatokat végkép, e kor korszaklémétől; mivel ragályos az, s ha elharpapózott, nemcsak sziveket, de közbátorságot is duló, s a közállományt felforgató; s higyjétek, ha erőf vend, legesekélyebb kára is az leend, hogy azon tisztelet, mellyet a néptől igényeltek, s állástuknál fogva érdemelték, vesztvén erejét, és velejét: csak külső, belérték nélküli mázzá alakuland. Közgyűlésünket május 5én Aranyos-Maróthon folytattuk első alisp. elnöklet alatt, a kiis, mint a nádor ő fenségéhez a nagykínai hid tárgyában utazott megyei kiküldöttségnek vezére, a kiküldöttség eljárásáról való jelentésnek, mint megyénket főkép érdeklő tárgynak, a RRek megegyezésével adott elsőséget: és örömmel hallottuk, hogy nádor ő fensége az előhozott okoktól, mellyek legnyomatékosbja: hogy adozóink ez utósó három év alatt, nemcsak a rendes adót pontosan fizetik, hanem a régi hátramaradásokból is ötvennél több ezeret tisztáztak le, — indítatva, az adó lerovásában nyilvánult pontoságot főkép megyei tisztviselőink serény eljárásának tulajdonítván, szép reményekkel, s az ohajtott pénzbeli segély igényelével bocsátá el magától. Melly jelentés következtében, az ez iránti folyamodás a n. m. kir. h. tanácsnak sebes postán megküldetni rendeltetett. — Jelenté továbbá, hogy kötelessége levén szakértő mesterekkel is értekezni, s a szükséges építői eszközök megszerzéséről gondoskodni — ezen tiszteben is eljárt: és hogy szakértő férfiak, vas vagy fa hid és nem kő hid építetetését tanácslák; hogy továbbá alkuba bocsátkozott két ezölöpöket verő kos iránt, mellynek erejével három ember 3000 mázsa sullyal verné be a ezölöpöket: a megye ezeknek egyikét megszerzetni rendelé, s ha ez célszerűnek mutatkoznék, majd a másik is 400 p. ftokon megfog szerzetni. Halljuk, hogy a jégmenet által összerombolt ingó kálnai hidat, addig is, míg az állandóbbra előkészületek történendnek, kiegészítik. Ugyan megyénk részéről a hidépítésére t. cz. Tenezer, mint szakértő mérnök fog kikéretni, a kivel való értekezésre, a közgyűlésen kívül is egy megyei választmány bízott meg. — A legujabb törvény rendelte közmunka összeírása csak a kis-tapolcsányi és verekélyi járásban végeztetett be, s oda utasítottak a többi járások összeírására kiküldött választmányok, hogy azt jövő augusztusi közgyűlésig okvetetlen bevégezzék; addig is a közmunkák rendezése, a törvénytudó főbírák lélekismeretességére hagyatott. — Olvastatott továbbá ns Nyitra vármegyének levele, mellyben folyó hó 25kén és 26kán tartandó főispáni székkfogalási ünnepélyre szövészedi szivességge megye rendeit meghívja; s megyénk ns Nyitra vármegyének örömmünepében részt venni ohajtván, fényes küldöttséget nevezett, küldöttségi elnöknek méltóságos főispánunkat, kérvén meg: vagy ha ő méltósága akadályoztatnék, elnökséggel az első alispán ur bízott meg. — Cseh

határo utilevé panasz rendel pártol János kesztes ajánlós nak, tá, a nagyle felé kij szomsz talni. rő jel ur, ho drejko RR. elő szerüsé mind a lést ny ványoz könyv m. kir. elnökle szerint vala, s Szamos lagos remébe beszédl ját, s fe ujtási legfelsé esetre, rendelt képeste tak is k ujtás a rittatvá m. a m egyez, általa panaszú vallásiu ban me tása el litett ki tisztujt talokra ekkorát folytatá ámbár delt— bor, f Ková a tisztí kivül o napon előadvá megeng kívánva ságában gét lát napra r den hiv zések tiszti f k. kir. helyetté törvény ispán, vatalok választ nek, n nem lá rathoz tos ő r tani— tiszti ü magát a törvé ezen ki tethetik mivel e azért a nekutár 2ik vol

határokról egy, az első alispán ur által kiadott magyar utilevéllel ellátott mesterlegény utasítván vissza, ez panaszok a nm. kir. helyt. tanácshoz felterjesztetni rendeltetett. A Moldvában lakó magyar rokonokat pártoljuk. — Megyénk tisztelbeli esküdtje Szarvasy János tót honfiaink számára magyar nyelvtant szerkesztett, s azt megyénknek ajánlotta: a megye az ajánlást elfogadván, minenkülönben egy szakértő férfúnak, e munkáról igen kedvező véleményét felolvastatta, a nyomtatási költségeket is a nemesi pénztárból nagylelkűleg megajánlta. Azonkívül ezen június vége felé kijövendő munka nemesak meggyeserte, hanem a szomszéd tót ajku vármegyéknek is előfizetésre fog ajánlatni. Több f. m. kancellariai leiratok, s néhány főbírói jelentések után, jelentő végre elnök első alispán ur, hogy a sz. benedeki ajtatosság alkalmával, Ondrejkovics János sz. benedeki káplán által, a KK. és RR. előtt mondott magyar ajku sz. beszéd, mind korszerűségére, mind beltartalmára, mind szerkesztésére, mind a nyelv esinosságára nézve köztetszést és helyeslést nyert s ezt jegyzőkönyvileg is kifejeztetni indítványozá; indítványa elfogadtatott. Másnap a jegyzőkönyv olvastatott.

Hevesből. F. e. május 7én közgyűlésünk volt m. kir. biztos nagy palugyai Plathy Mihály ő mlga elnökle alatt azon rendeletének következtében, miszerint ugyan e hó Sán részletes tisztujtást tartandó vala, ha csak ő felsége másképp nem rendelkezik. — Számosan valának e gyűlésben, a melyre veres szalagos nyers erő is megjelent ugyan, de a gyűlés teremében csak kevesen foglaltak közle helyet. — Rövid beszédbe foglalá kir. biztos ő msága a gyülekezet célját, s felolvastatá a k. leiratot, mely a tudva levő tisztujtási események feletti vizsgálatának következtében legfelsőbb helyről leérkezett, mely k. k. leirat által azon esetre, ha a békülés utján a ezelel nem éretik, vizsgálat rendeltetik. Ennek természetesen tehát, u. m. a melyhez képest nemesak a panaszok, hanem a belpanaszoltak is kihallgatandók, a fenérintett mindenekelőtti tisztujtás az üresen maradt számos hivatalok betöltésére szorítottatván; valamint e részről kir. biztosnak tette, u. m. a mely a kegyelmes szándékkal egészen meggyez, teljesen helyeseltetik, s jóváhagyatik: ugy az általa legújabbban felterjesztett adatokból, jelesen a panaszok résznek saját nyilatkozataiból, és tanuk vallásaiból meggyőződve az iránt, hogy a hivatalaikban mostanig is megmaradt tisztviselőknél elválasztása ellen alapos kifogás nem tételhetik: többször említett királyi biztos kegyelm. odautasítottik, hogy a tisztujtást a megüresült első alispáni, s egyéb hivatalokra nézve, melyek a közbejött zavar miatt részint ekkoráig üresek, részint csak ideiglenesen betöltve, folytatólag tartsa. Ezután előterjeszté ő mlga, hogy ámbár ugyan ő már előre is részletes tisztujtást rendelt — de minthogy most ismét 2ik alispán Kanyó Gábor, főpénztárnok Makay Lajos, nemesi pénztárnok Kováts Pál, szolgabíró: Makay Felix sat. és így a tisztú főügyész, s némely segédhivatalnokokon kívül csaknem majd az egész tisztikar hivataláról mai napon reggel előtte leköszönt, a leköszönt leveleket előadván — ő es. kir. felsége pedig egy más iratában azt megengedni méltóztatott, hogy a körülmények ugy kívánván, ezen kegyelmes leiratát félretenni szabadságában áll, ő pedig a jelen körülményekből szükségét látva az általános tisztujtásnak — azért a holnapi napra megrendelt részletes tisztujtást általános minden hivatalokra fogja megtartani. Erre hosszas éljenzések történnén, szót emelt Földváry János mint tisztú főügyész, és kijelenté, hogy mivel a felolvasott k. kir. leirat a k. m. év december hó 16án főispáni helyettes ur ő méltósága által tartatott tisztválasztást törvényesnek mondja ki, és csak a leköszönt 1ső alispán, s némely még üresen levő s helyettesített hivatalokra nézve részletes, nem pedig általános tisztválasztást rendelt — azon más leiratát pedig ő felségének, melyre a kir. biztos ő méltósága hivatkozik, itt nem látja, szorosan kiván az itt felolvasott k. kir. leirathoz ragaszkodni — kijelentvén: hogy a kir. biztos ő méltósága a tisztujtást általában fogja megtartani — ezen törvénybe ütköző tény ellen mint megyei tisztú ügyész ovást tesz, annyival is inkább, mert ő magát törvényesen megválasztott tisztviselőnek tartván, a törvényes időszakig tisztársaival együtt már csak ezen kir. rendelmény mellett is hivatalából ki nem üthetetik. Melyre kir. biztos ő mlga azt viszonozta: hogy mivel ezen óvás nem az egész státus közkívánata, azért azt csak magánóvásnak tekinti — és így minenkülönben Földváry György első, Kanyó Gábor 2ik volt, s hivatalukról leköszönt alispánoknak hosz-

szas szolgálatok által nyert érdemeik méltánylásául jegyzőkönyvileg a megyei rendek által is elismerés szavaztatott, s kir. biztos ő mlga a KK. és RR. ket holnapra tisztválasztásra meghívta volna, a gyűlés eloszlott. — Más nap nem lévén ellenpárt, a tisztválasztás a megyeház udvarán illő renddel tartatott meg, követésre méltó például minden illyes választásokra. A kijelöltek közül t. i. egyenkint történt a felkiáltás, hallgatván az, ki nem akarta a megnevezettet — és így a többséget tisztán leheté érteni. — Más nap a jegyzőkönyv hitelesített meg s első alispán Almásy Pál ur a rendek nevében kir. biztos ő mlgának köszönetet szavazott — s midőn a KK. és RR. ket, kir. biztos ő méltósága egységre, s a tisztikart szorgalomra, sőt a megyébe szükséges scontro behozására inté, éljenek között el távozott.

Vége levén ez ünnepélynek, sokféle oszlottak a vélemények. Egy rész teljes törvényes, és igazságos eljárásnak tartja a történet kir. biztosí működést, más rész zúgolódik, főleg azon — hogy a kék szalagosok a kihirdetett részletes tisztujtásba bizakodva — sőt már a leérkezett k. kir. rendeletben teljes hitőket helyezve — általános tisztválasztásra nem készültek, most pedig csak egy éjszakájok levén, lehetetlen vala készülniök — és így erkölcsileg s anyagilag valának a tisztujtót szökből kizárva — melyre a veres szalagos párt készen állott — más rész ismét megnyugodott abban — hogy a főispáni helyettes ténye a leérkezett k. k. leirattal törvényesített, sőt mivel a kir. biztos P. M. urat, kiért a keserves események történtek, szinte semmi hivatalra nem jelelte ki — főispáni helyettesünk igazságát ujal mutatá ki. Vége mások a főispáni helyettes tekintélyének fentartására megsértett személyéért még ekkor semmit sem látván tételve lenni, feszült figyelemmel várják az idő fejleményeit. Mi ekkor magánvéleményünket csak oda szorítjuk: hogy ha e működés folyama alatt, melyet illy körülményekben csak a józan kormányzóit tatica vezethet, a megye közesendét visszaállítani fogja, ismerve főispáni helyettesünk önmegtadadásra kész nemes lelkét — minenkülönben tudjuk, hogy a december 16diki tisztujtáskor főispáni helyettesünk is ugyan e most elválasztott két alispánt ohajtotta volna — ha B. P. eskü a célt el nem rontja — sőt akkor Földváry György sem lép vala fel — s így ha béke leend, mit lelkünkől ohajtottunk, megáldjuk a kir. biztos lépteit. De ha annyi áldozat után, vizskodás tengere önti el az igazságki-szolgáltatás teremét — akkor a pártok főbbjeire bizzuk önmagok fejére hozandó igazságos ítélet kimondását. — Bizunk azonban, hogy a megyét vezérlő két lelkes alispánok a közügyek árjának kellő folyást nyujtandnak.

Eliaßy István.

Vasból. Szombathely május 5én megnyitott közgyűlésünkben m. Czindery László főispáni helyettes urnak a megyétől bucsut vevő levele felolvasatván, utána örömmel értettük, hogy m. gr. Zichy Bódog ő felsége által megyénk kormányzójává kineveztetvén, beigtatási ünnepélyét jun. 9ére tűzte ki; de ő méltóságának előleges üdvözlötésére is igen számos, és jeles táblabírákból, s tisztviselőkből álló választmány nevezteték ki, valamint a beigtatás ünnepélyéről is előleges rendelkezések történtek. — Köz „éljen“ kiáltással fogadtatott továbbá nádor ő felségének hozzánt intézett válasza a minap küldött köszönő, és ő felségének a hongyuléseken kifejtett nagy érdemeit méltányló levelünkre; sőt ezen érzésdús válasz gr. E. S. indítványára közértelem helyeslés mellett egész kiterjedésében jegyzőkönyvünkbe igtatandónak határozatott. — A szepesi és árvai éhséggel küzdők felsegélésére a nemesipénztárból 200 ftote. p. ajánlottunk.

Megyénk kebelében egy plébánus az önkényes adózók sorába állni kívánván, a hadi pénztárba 4, és a háziba szinte 4 ftot évenként fizetendőt ajánlott: de ez alkalmul szolgált arra, hogy az önkényes adózás ujra rosta alá vétetnék, és az ugynevezett szabadelvűek közt meghasonlást szűnt, mert kit lapjaink csak nem régebén az oppositio fejték ki: az jelenleg gr. Széchenyi István urnak korai pisztolyelsütését is felhozva, más jeles táblabíráinkkal egyetemben kimutatta, hogy a hadi adónak, mint nyilván törvénybe ütközőnek kezelését a megye magára semmiképp sem vállalhatja. A esata hosszú, az összeütközés élénk volt, miről kinekinek képzete lehet, ha szemé elől nem eresztí, mit feljebb említünk, hogy a fejt, és annak alárendelt tagjai közt az eszmék megoszlottak. Többire Vasban az esőnek bőségében vagyunk, majd a nyár végén politikai záporunk is leszen, mert a tisztujtás ideje augusztusban beköszönt. Lukács gyorsíró tanítványi ezen gyűlés alatt előmenetelők szép sikerét adták, kik

két hó lefolyta alatt a gyorsírást meglehetősen be-tanulták, és folytonos gyakorlás által azt, mit most is már magánírásaikban sok időnyereséggel használnak, a nyilvános teremekben is közhasznú sikerrel folytathatandják, s így a gyorsírás fentisztelt mestere a 200 ft. jutalmat bő kamattal vissza fogja fizetni.

Budapesti újdonságok. Szerdán (f. h. 14dikén) vonult polgárkatonaságunk legelőször a hidfői ör helyekre, hogy az állapotnak, mellynek eddig csak czifraságával ismerkedtek meg, nyomora kised részét is tapasztalják. Valóban nagyon ideje, hogy e hon minden polgára őrt álljon, ha nem épen a hidfő-nél is, hanem legalább azon kiűtők körül, honnét édes mindnyájunkra üdv és áldások fakadhatnak; s hogy a budapesti polgárok ez ör ködést megkezdték, maga az idő is ör vendeni látszott rajta, és sirt örömében; mi azonban a foglalatosság nélküli bámészok csoportait nem tartoztatá, hogy a hidfők körül sereggestől ne gyülekezzenek, látni a fővárosi polgárt őrt állani. Késégünk sincs benne, hogy míg a polgárörködés fenálland, sok durvaság, rendtelenség és viszszaelés meg fog szünni az illető helyeken; — ki vagy? fogják a derék örök kiáltani, ha vámszedők szemök láttára mernék szokott durvaságaikat érdemes közönség ellenében gyakorolni, s bizonyosan nem késenedek őket, rendbe igazítani. „Ki vagy? ... Vissza!“ fog harsogni szavuk, ha például valamely rakoncztálan hajó a hidnyilas helyett a hid derekának tartana, hogy a járművet néhány napra haszonvehetlenné tegye; — vissza!“ fogják a derék örök kiáltani, ha bármely oldalról vészt látnának közelíteni, mely őket és mindnyájunkat, mely nemzeti kincseink bármelyikét fenyegetné. „Vigyázz!“ fog ismét harsogni szavuk, valahányszor jónak véghéztelére, vagy rosznak ki-kerülésére talpon kell lenni a hon polgárainak; s őszintén fognak „tisztelkedni“, valahányszor honfias erény akadand utjokba, és felkiáltani „indulj előre!“ midőn arról van szó, hogy a józan haladás pályáján előlépés tétessék; és ismét „megállj!“ valahányszor vakon előnyomuló s gondatlanul rohanó sereget látnak. — Bartay Endre, a nemzeti színház volt igazgatója, előfizetési felszólítást hirdet „Művészeti vezér“ című munkára, mely 20 ívnel többre terjedő zenemű-mellékletekkel, a folyó évi őszutói, s a jövő józsefnapi vásárra, fog két kötetben megjelenni. A „Művészeti vezér“ közölt programja szerint, leginkább zenét és vele rokonműveket tárgyaland, u. m. az éneket, egyházi zenét, drámai zenét, nemzeti, felsőbb magyar és nép zenét, népdalokat, tánczenét, s e tekintetekben igen érdekes kézi s olvasókönyvül ígérkezik. Előfizetési díj a börtartalom mellett két kötetre csupán 5 pengő forint, melyet Pesten Geibel Károly könyvárusnál, vagy a szerző lakán borz-utezában 222d. szám alatt második emeletben tehetni le. — Nem hiába hogy a lefolyt hideg nyáron az uszdaáknak és hideg fürdőknek alig lehetett hasznát venni; de Kammermayer „nemzeti (?) uszdája“ annyira szívére vette a tavalyi kevés látogatókat, hogy ez idén sokszoros erőködés dacára is csak nagy ügyvel bajjal lehetett őt szokott állomására felvontatni. Egyébiránt meglehet, hogy e makacs ragaszkodásának a hid alsó táján választott állomásához volt valami értelme, mert bizony nem minden uszónak kedves dolog az uszda kedveért hosszú sétákat tenni a poros Dunaparton fel egész a dohány-raktárig. — Hirlapjaink nagy örömmel szólnak a „h o n i t h e a r o l“, melyet a száraztott szőlővirágból nyerhetni, s mely illatára nézve a chinait túlhaladja, izére megközelíti, egészséges voltára nézve legalább is felér vele. A dolognak mi is örvendünk, csak azt szeretnénk tudni, hány szőlőhegy virágát kellene megszedni, hogy illynemű théával országosan elláthatassunk? s valjon gazdaságosabb e theafőzetül szedni a szőlővirágot, mint érett gyümölcsének levét borrá sajtolni.

VIDÉKI IRÉK.

N. Szombath. máj. 10. Szerencsémnek tartom a fénysz magyar olvasó közönséget, egy honunk sz. ügyét illető, s magasztos irányu tényről tudósítani, mely reményem, minden honáért lángoló hazafi keblét öröme gyulasztandja; ugyan is a hosszú mámorából feleszmelt Pannonia reánk is, kik talán eddig a Kárpátok roppant ormai alatt, honunk mind anyagi, mind szellemi haladását, mintegy minden jelentékenység nélküli tény, a legnagyobb egykedvűség — s gyáva békességgel néztük, reánk, kik a kúp idomu síveget hordozó nemzet közepette, a haza oltarához, esekély közremunkálásunkkal, járulni eddig nem látszattunk; — reánk is mondom árasztá bő áldását, mert hála az egek urának! édesen hangzó hazai nyelvünk, már ve-

lünk is megízlelték kellemét; ugyan is ez évben egy műkedvelő, — s hazaszeretettől áthatott magyar társulat, az éhező árvaik felségelésére Kiszaludynk „Kérők” ezimű színművével lép meg városunkat, olly sikerrel, hogy a szereplők ügyességét, s nemzeti nyelvünkbeni jártosságukat hámolni, merő élvezet vala; s ezen édes nyelvünk nemesak a közéletben, nemesak a nagyobb salonokban, de még a tudományok mezején is, mély gyökereket vert immár; igen az itteni papnevelő intézetünk, s az evvel egybekapcsolt érseki lyceum keblében is lángol a nemzetiség magasztos tüze, olly annyira, hogy ennek homlokára méltán illenek a dicső honi név, de nem úgy, mint fájdalom! honunk némely aljas egyénei, kik e név palástja alatt önérdék, s mellék czélok elérése után sovárognak, oh nem! ennek hő törekvéső egyedül a legszentebb, a legigazságosabb iránt. De hogy t. olvasómat az unalomtól megkíméljem, szerencsém veled tudatni, miként hercegprimási papnevelő intézetünkben, főmegyénket atyai szeretettel kormányzó, valamint az egyház — úgy a honra nézve számtalan fényes érdemekkel ragyogó hercegprimásunk, **kegyelméből**, ugyan ez intézet érdemdús, lelkes igazgatója közbenjárása következtében, egy pap-nevendékekből álló magyar társulat, vagy a mint neveztetik, magyar iskola alakult, mellynek fő czélja a magyar nyelv szabályos, s alapos megtanulása, s az irodalomban a szépség, s szabatság elvei szerinti haladás; s jöllehet ez iskola parányi idejü léte végett fel nem emelkedett még azon polczra, mellyen a tökéletesség fényes czimét viselendhetné, még is szorgos, és munkás tagjai szemük előtt tartván iskolájok e jelszavát „fejlik idővel” nem ámitatnak el azon bal körülményektől, s viharoktól, mik néha nehezülnek feléje: hanemannál inkább iparkodnak az iskola, s így a hon magasztos czéljának megfelelni. E hó elein is valánk tanui, e lelkesedett tagok fáradsága édes gyümölcsének; az iskola alapítása évnapját ülé, melly alkalommal maguk a mizsalakta terem falai, mintegy véget vetve érdemdús felügyelőjök utáni hosszú gyászoslásoknak, szokatlan öröme gyuladának; ez öröme gyuladt falakon ő felsége dicsőn uralkodó fejedelmünk, hercegprimásunk, s hazánk több jeles férfiak arczképei, mindannyi előmozdító nemzeti nyelvünknek, tündökölének, fényes vendégkoszoru emelé ez ünnepjelentekénységét; s több velős szónoklatok, mellyek honi nyelvünk emeltetésén eléggé meg nem hálálható, fáradozó egyének jeles példái, annak szépségét, s különösen szükségét a lelkipásztorkodás pályáján tárgyul vevék, elszavaltatása után, felségünk, kegyes primásunkat, s atyailag javunkat átkaroló, az iskola ügyét pedig hön pártoló intézetünk mélyen tisztelt igazgatóját, éltető éljenzések moraja kíséretében hagytuk el a termet, a legnagyobb elégteliséggel, s azon ohajtással, hogy ezen fejledező csirák, mennél előbb virágzásuk állapotjában tündököljenek honunk egén, s hogy nagylelkü, s buzgó pártolói jeles példái által felhevülve, jelszavuk legyen: **Is-ten! Haza! Király.** — S... ó Ágoston eszter. főmegyebeli pap-nevendék.

KÜLFÖLÉ.

Spanyolország. Madrid, april 24. A nyilvános adósságok szabályozását tekintve, a közönség közt nem csekély aggodalom uralg. Félnék, hogy az — mint néhány hónap előtt — ürügyül szolgáló új törvénytervezésekre, mellyek egyeseket gyorsan meggazdagítanak és számosakat tönkre juttatnak. — Egy magát Büló bárónak nevező kalandor Madrid politikai főnökének bizalmát annyira megtudá nyerni, miszerint: ez őt korlátlan hatalommal ruházá fel: mindenki fe-

lett rendőrileg örökdnis mindenkit elfogni. Sok bűnös került közre általa, mi a benne helyezett bizalmat csak nevelé. E közben azonban az állítólagos báró az alkalmat másra használá, ő s czinkosai összeesküvéseket költöttek s hamis levelek s aláírások által vagyonos egyéneket szöttek beléjük, s így a féltékenket kirablák s a közönségtől mindenféle módon pénzt zsarolának. Nem régebiben egy illyféle kísérlet alkalmával, midőn számos birtokosok s tanácsbeli személyek is beavattattak — az egész gázság napvilágra jött s a gazemberek elzárattak. — A vidékről szomorító hírek érkeznek, a még mindig uralgó dögvész miatt.

Francozország. Paris, maj. 2. Thiers a követek kamrájában a jezsuitákat illetőleg indítványt lön. Elein megjegyzé, hogy lépésében cabinet elleni harcot ne keressenek, mert úgy hiszi, hogy véleménye a ministeriummal ugyan az.

A jezsuitavíták a követkamrák maj. 3án tartott ülésében a Thiers által indítványozott napirend által bevégezettek: „A kamra, miután az ország törvényei végrehajtásának gondját a kormányra bízta, a napirendre tért át.” A „J. des Debats” ezen végzetet a juliusi forradalom és chartára kedvező ünneplésnek, s egyhangu magyarázatnak nevezi. A vallásministernek tett nyilatkozatánál fogva a kormány, egyetértésben az egyház fejével, kívánja a kérdést megfejteni, hogy így egyszersmind minden ingerültség és félreértés elmellőztessek.

A párisi várművek felfegyverzése feletti kamrai tanácskozások megkezdettek. — Leydet tábornok kezdé meg a törvényjavaslat megtámadásával a vitaközvetítést — esodálkozását fejezé ki azon nagy hadi készülétek felett, mellyek olly pillanatban tétetnek, midőn a béke mindenhol erősen ápolatik, elmondá továbbá: hogy ő is az erősítés mellett szavazott, de felfegyverzése ellen fog szavazni. Corne hasonlón az értelemben nyilatkozott, megjegyezvén, hogy Ausztria, Porosz s más nemzetek jól tudják, hogy e falak megett 500,000 küzdő létezik s ez elég leende a külföld feltartóztatására. Eddig három javaslat tétetett, Taillandier a következőt tevő: „Páris hadi állapotba csak törvény erejénél fogva tétethetik, a felfegyverzéshez megkívántató hadiszerek Bourgesben tartassanak s ne hozathassanak előbb Párisba, míg a háboru törvényesen ki nem mondatott. Azonban a városnak idegen sereg által történendő rögtöni meglepése esetében az ostromállapot kir. rendelmény által is kimondathatik. A második t. i. Preigné azt kívánja, hogy a felfegyverzés csak különös törvény által történhessék; s végre egy harmadik Laroche-Jacquelin által tétetett, miszerint a felfegyverzéshez szükséges hadszerek a toulousi fegyvertárban tartassanak s a párisi várművek felfegyverzése esetében a kamrák üléseiket más városban tartsák.

Toulon, maj. 3. Eleinte azt hívék, hogy az algiri új lázadást könnyen elfojtandják, azonban most úgy tetszik, hogy olly hamar ezélhoz nem jutandnak. Az arabok által megtámadt francia katonaság fiatal gyenge egyénkekből állott, minden hadszereik az ellenség kezébe jutottak. E szerencsés utközet, úgy hiszik, általános lázadást idézend elő ama vidéken.

Németország. London, maj. 2. A tegnapi alsóházi ülésben a maynoothi bill némi szerkesztési javaslattal, de minden más egyéb változás nélkül a bizottmányon átment. Számos javaslatok tétettek a bill megsemmisítésére, de nagy többséggel mind elvetettek. Legfontosabb vala Law a cambridgei egyetem tagjának a 10 és 11ik záradék ellen tett indítványa, melly a maynoothi collegium adományzását a státus-

pénztárból követelé, mi 210 szóval 88 ellen elvetett. A vitaközvetítések egy ideig vallásos viszongási tekintetű öltöttek magukra, minthogy magas egyházi tagok, mint Plumtree s mások, több helyeket a maynoothi collegiumban állítólagosan használt kézikönyvekből olvastak, hogy megmutassák, miszerint ott nem keresztényi, társaság elleni és státust veszélyeztető tanok adának elő; mire W y s e waterfordi tag megjegyzé, miszerint valamely könyvnek, minden összefüggés nélkül kiszakított egyes helyeit bizonyosságul hozni nem lehet, minnek kimutatására számos protestans könyveket hozott fel, nevezetesen Lutherét is. Egyszersmind kétségbehozta, hogy Den többször megtámadt theologiaja Maynoothban valaha tanított volna. Sir R. Peel részalé kitérését. Azon állítás ellenében, hogy e rendszabály a protestans nép érzelmeivel ellenkezik, Peel egy hozzája küldött nyilatkozatot — Galway ir grófság 34 legtekintélyesebb tanácsnokai s földbirtokosai, legtöbnyire protestansok által aláírva, olvasott fel, hol ezek határozottan a bill mellett nyilatkoznak, s jó jövődőt jósolnak. Az alulírtak élén Tuam anglikánus püspök neve diszelg.

Wellington hg. maj. 1jén 76 éves vala. Yarmouth Norfolk grófság tengerparti városában nagy szerencsétlenség történt. Egy komédiás hirdeténye, miszerint ő magát ludak által a folyón átvonattja, roppant néptömeget — mintegy 500at — esődítte a Yare folyói lánczidra, mi azonnal összeroskadt; már eddig mintegy 53 holttestet fogtak ki.

Törökország. Egy konstantinápolyi april. 16ról kelt levélben a „Journal de Francfort” vonzó leírását közli a fővárosba meghitt, az ipar és földművelési érdekek felett tanácskoznó tekintélyek első összejövetelüknek. Számra 300-nál többen gazdagon nyergelt paripákon ünnepélyes menetben jelentek meg a portánál, hol nagy tisztelettel fogadtattak. Az összejött birodalmi tanácsbail léptükkor az elnök által rövid beszéddel üdvözöltettek, mellyben betöltendő kötelességük fontossága szívükre kötötött, a tartományok állása felett a kormánynak teendő felvilágosításokban nyíltság s őszinteség ajánlott. Soliman basa szavai az összes jelenlevőkre mély hatást gyakoroltak; muselmánok, keresztények, ulemák, polgári s katonai hivatalnokok minden különbség nélkül bevezettettek, s egyenlő elfogadást nyertek; bennök csak a tartományok képviselőit tekinték, honnan küldettek. Az első ülésben e nagyszerű vizsgálat alapelvei határozottak meg, mi nem sokára szőnyegre kerülend. Hogy a kedvező eredményről, mit a kormány e nagyok összehívásáról reményl, tökéletesen biztosítva legyenek, javítási választmány nevezet alatt 10 bizottmányt nevezett ki, mellyek mindegyike egy polgári s egy katonai hivatalnokból és egy ulemából álland. E bizottmányok közül öt az európai Törökbirodalom, öt pedig Anatólia részére van rendelve, ezek minden hatóságokat beutaznak s annak előjáróit kihallgatják, s a földművelés és ipar emelési szerek s a lakosok jólétének biztosítása felett a kormányban jelentést teendő.

Északamerikai egyesült státusok. Washingtonból april 5ről kelt tudósítások szerint Harris (előbb északamerikai ügynök Bécsben) az ausztriai udvarnál ügyviselővé neveztetett. A gőzhajózás által leendő közvetlen összeköttetést Uj-York és Liverpool vagy Bristol közt a congressus egyhangulag elfogadá.

Lipthay Sándor vezetésével
szerkeszti
Illucz Oláh János.

Kilián s társánál Pesten

a váci-utczában, Parkfrieder-házban, épen most jelent meg és kapható:

Legujabb és legteljesb Pesti magyar-német

Házi Titoknok

vagyis

LEVELEZŐKÖNYV

és

Házi ügyvéd.

Hív tanácsadó minden rendű és rangnak számára, mindennemű a közönséges életben előforduló levelek és ügyiratok szerkesztésében, magában foglaló:

Általános és különös szabályokat a levélírás módjáról, 340 mindennemű ügybeli, barátságos és szerelmes leveleket, biléteket és kérelemleveleket, címeket és levélfeliratokat; azután a magyar magánjog rövid fogla-

latját, az új törvényekkel együtt: törvényes határozatokat, szabályokat és példákat magánügyiratokra, u. m. szerződésekre, végintézetek, mutatványok, bizonyítványok és közhirdetményekre; továbbá mindenféle a számolási ügyekhez tartozókat, u. m. leltárt, rovást, házi számvitelt, kamatszámítást, pénzköltési és időhasználati számítás, időhasonlítást, újévi és husvétitabellát, idegen szók gyűjteményével együtt sat.

Harmadik tetemesen bővített és javított kiadás. N Sadrét, 336 lap, borítékban 2 fr. vászonban keményen kötve, aranyozott sarkkal 2 fr. 10 kr. e. p.

Magyar és német

Segédszótár

pótlékul minden eddig megjelent magyar-német

Zsebszótárokhoz.

Irta alsó-viszti Fogarassi János.

Sadrét 352 lapnyi, borítékba kötve 2 ft pengő pénzben.

(1—3)

Minden könyvárusnál kapható, vagy általok, **Zsoldos** szombathelyi, és **Reichard** közzei könyvárus uraktól meghozatható e rőpirat:

A Nemeseknek a házi pénztár terheiben részveszüléséről.

Felsőöri Bertha Antaltól, t. ns. Vasvármegye volt főjegyzője — s orsz. gyűlési követétől, most pedig polg. törv. székü választott táblabírájától. Ara 10 p. kr. (1)

Hirdetmény.

Tettes Pest megyében kebelezett. A bany mezővárosában ottani közbirtokos S o h á r Ferencz urnál bírói executio útján lefoglalt ház és malom, a szükség esetében még szántóföld is, vagy kaszáló, folyó évi június 4 k napján a helyszínen fognak árverés útján a legtöbbet ígérőnek eladatni; a venni szándékozók tehát ezenel meghívattak, hogy az érintett napon reggeli nyolcz órakor a városbáznál megjelenni sziveskedjenek. Kelt Pesten május 10kén 1845. Z l i n s z k y János végrehajtó főszolgabíró. (1—3)